

[Statsministeren.]

fællesarbejder. En orientering herom blev i øvrigt givet til folketingsudvalget vedrørende boligloven.

Der kan her være tale om anvendelse af fællessjak, bestående af faglærte fra forskellige fag, men der er mærkbar tendens til i stigende grad at gå over til fællessjak, hvor både faglærte og ikke-faglærte arbejder sammen i fælles akkord.

I det hele taget har de senere års beskæftigelsesudvikling, bl. a. inden for byggesektoren, hvor montagebyggeriet i stigende grad trænger frem, været præget af de øgede muligheder for at inddrage ikke-faglært arbejdskraft i sådant arbejde, som tidligere kun blev udført af faglærte. På den måde får man ved hjælp af den ikke-faglærte arbejdskraft et betydningsfuldt supplement til den faglærte, altså netop det, det ærede medlem hr. Axel Kristensen så stærkt understregede at man burde have.

Til belysning af udviklingen kan jeg nævne, at antallet af faglærte svende, beskæftiget i byggeriet i 5 års perioden fra 1958 til 1963, steg med ca. 13 pct., medens antallet af beskæftigede ikke-faglærte i byggeriet samtidig steg med ca. 25 pct., altså med omtrent den dobbelte stigningshastighed. Den udvikling, som den ærede ordfører for forespørgerne hr. Axel Kristensen ønsker at lede os frem til, er altså allerede i fuld gang. Dette er da også en vigtig årsag til den meget stærke stigning i byggekapaaciteten og i byggeriet, der er sket gennem de senere år.

Ser vi på fordelingen mellem faglært arbejdskraft og ikke-faglært arbejdskraft, hvor der henholdsvis er tale om traditionelt byggeri og montagebyggeri, konstaterer vi, at forholdet stort set er det, at der ved det murede byggeri anvendes ca. tre fjerdedele faglært arbejdskraft og ca. en fjerdedel ikke-faglært arbejdskraft. Ved montagebyggeriet derimod er procenten mellem faglærte og ikke-faglærte forskudt således, at der her bruges halvt af hver.

I tilslutning til denne fordel ved montagebyggeriet har man tillige i dette byggeri haft mulighed for ved rationalisering at nedbringe antallet af mandetimer pr. etagemeter. Det er nedbragt så stærkt som fra ca. 19 timer pr. etagemeter til 10-11 timer pr. etagemeter, altså netop også et led i

den rationaliseringsproces og arbejdsbesparende proces, som det ærede medlem så rigtigt talte om; og jeg understreger, at det lille antal mandetimer i det rationaliserede byggeri selvfølgelig inkluderer det arbejde, der på forhånd er udført på fabrik og værksted, samt de arbejdstimer, der medgår ved transport af enhederne.

Montagebyggeriet vil fremover udgøre en voksende del af det samlede byggeri. Man ser det klart her i København. Jeg behøver blot at nævne de store byggeprojekter, vi alle kender: Gladsaxe, Ballerup og Albertslund. Så får man et indtryk af, hvad der er under udvikling. Endvidere er jo en overvejende del af industribyggeriet montagebyggeri, og det samme gælder byggeri af skoler og andre offentlige institutioner.

Der er for mig ingen tvivl om, at disse forhold er udtryk for en udvikling inden for byggeriet som helhed, der vil indebære, at de traditionelle grænser mellem de enkelte fag og grænserne mellem faglærte arbejdere og ikke-faglærte arbejdere vil komme til at aftage i betydning.

Det vil være det høje tings medlemmer bekendt, at regeringen på grundlag af boliglovens bestemmelser netop af de her nævnte grunde har påvirket udviklingen henimod en øget anvendelse af montagebyggeri, der, som jeg har belyst, er særlig egnet til at udføres af ikke-faglært arbejdskraft eller af tillært arbejdskraft. At disse bestræbelser ikke har været uden resultat i henseende til at inddrage et øget antal ikke-faglærte arbejdere i boligproduktionen, synes jeg klart fremgik af de oplysninger, jeg gav, og de tal, jeg nævnte som illustration.

Jeg tror, det vil være rigtigt at pege på, at en effektiv udnyttelse af de tekniske fremskridt gennem stigende anvendelse af ikke-faglært arbejdskraft ved rationaliserede arbejdsprocesser ikke ville have været mulig uden bedste bestræbelser fra organisationernes side med sigte på at nå frem til tidssvarende løsninger bl. a. på lavtlønsproblemet, som det ærede medlem hr. Axel Kristensen også talte om.

Til belysning af, hvad arbejdsmarkedets egne organisationer, de to hovedorganisationer har gjort, hvad deres bestræbelser har gået ud på, vil jeg minde om, at der mellem Landsorganisationen i Danmark og Dansk Arbejdsgiverforening i november